

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1 МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ

рівень вищої освіти Другий (магістерський)
галузь знань 22 Охорона здоров'я
спеціальність 227 Терапія та реабілітація
спеціалізація 227.01. Фізична терапія
освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»
форма(и) здобуття освіти денна

Київ-2025 рік

Розробник силябусу	Уляна ЛУЩИК, кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті
Оновлено	Протокол № 2 від 04 березня 2025 року засідання кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини Протокол №1 від 25.08 2025 кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті
Гарант освітньої програми	Тетяна ГАРНИК, доктор медичних наук, професор, професор кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

№ з/п	1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.	Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Методологія і організація наукових досліджень у галузі ОК1
2.	Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
3.	Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік, 2 семестр
4.	Обсяг навчальної дисципліни:	
	- кількість кредитів	4
	- загальна кількість годин	120
	<i>аудиторних за видами занять:</i> – лекції – семінарські заняття – практичні заняття – самостійна робота	12 10 10 88
5.	Вид підсумкового (семестрового) контролю	Екзамен
6.	Інформація про консультації	Консультації відбуваються в форматах онлайн/офлайн.
7.	Мова викладання	українська
8.	Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Уляна ЛУЩИК, доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті
9.	Контактна інформація викладача	lushchyk.ulyana@tnu.edu.ua
10.	Посилання на силабус на веб-сайті Університету	https://tnu.edu.ua/struktura/i7-terapiya-ta-reabilitaciya-op-fizichna-terapiya-ergoterapiya-magistr/

2. Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	<p>Розвиток сфери охорони здоров'я має передбачати належне наукове обґрунтування, до якого мають долучитись не лише знані вчені, а й молоді науковці, серед яких чільне місце має відводитись здобувачам вищої освіти. Дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень у галузі» включає в себе інформацію щодо основних концепцій методології науки, особливостей організації, проведення та презентації наукового дослідження. В процесі вивчення дисципліни студенти мають вивчити основні теоретичні поняття та підходи до проведення наукових досліджень, для чого в рамках дисципліни передбачається вивчення основних концепцій методології науки, особливостей сутності науки як такої та ролі особистості науковця в процесі формування наукової школи. Окрім того, студенти мають вивчити основні поняття і категорії наукової методології, опанувати методи наукових досліджень та ознайомитись з особливостями організації і структури наукового дослідження.</p> <p>Підготовка здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти передбачає їх активне включення до наукової роботи, самостійне здійснення ними наукового дослідження – магістерської роботи. Тому знання з основ наукової методології, організації та здійснення наукових досліджень, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи магістра та оприлюднення інших видів наукових досліджень є вкрай важливими для успішної реалізації освітнього процесу і подальшої роботи майбутнього фахівця.</p>
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	<p><i>Мета дисципліни</i> – оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками методології і організації наукових досліджень у галузі.</p> <p><i>Основні завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– навчитись обирати формат, спрямованість і проблематику наукового дослідження, конкретизувати основні положення його проведення;– формувати науковий колектив, належне його ресурсне забезпечення;– обрати метод дослідження й формулювати основні положення структурно-логічної схеми наукового дослідження;– опрацьовувати наукові публікації, нормативно-правові акти й інші джерела за проблематикою наукового дослідження;

	<p>– проводити збір, обробку та аналіз статистичної інформації про стан об'єкта дослідження;</p> <p>– навчитись виявляти очевидні зв'язки між фактами, а також закономірності, якими характеризуються досліджувані явища;</p> <p>– виокремлювати результати дослідження, які мають ознаки наукової новизни;</p> <p>– навчитись узагальнювати напрацювання провідних науковців і результатів власних досліджень, спрямованих на вдосконалення досліджуваної наукової проблеми;</p> <p>– навчитись аналізувати та оцінювати результати наукових досліджень;</p> <p>– оформляти результати наукового дослідження;</p> <p>– оприлюднювати результати наукового дослідження</p>
Пререквізити	Вивчення навчальної дисципліни передбачає попереднє засвоєння ОК3, ОК4
Постреквізити	Основні положення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень у галузі» мають застосовуватися при вивченні суміжних ОК, і для підготовки до захисту кваліфікаційної роботи магістра
Формат проведення дисципліни	<p>Вивчення дисципліни у звичайному (аудиторному) режимі передбачає поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання, спрямованих на розвиток критичного мислення, здатності до практичного застосування знань та фахових компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Лекції з елементами інтерактивну (використання мультимедійних презентацій, схем, прикладів із практики); ● Практичні заняття з опрацюванням конкретних кейсів; ● Семінари-дискусії; ● Індивідуальні консультації з викладачем; ● Самостійна робота над індивідуальними завданнями (реферати, презентації, аналітичні огляди). <p>Методи і техніки активного навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Презентації студентів за індивідуальними темами; ● Дискусії і круглі столи з обговорення етичних та управлінських проблем реабілітаційної сфери; ● Кейс-технології (розбір практичних ситуацій із роботи реабілітаційних закладів); ● Ділові ігри та рольові моделювання (формування реабілітаційної команди, розробка індивідуальної програми реабілітації);

- **Індивідуальні дослідження** та міні-проекти, присвячені аналізу діяльності реабілітаційних установ;
- **Гостьові лекції та майстер-класи** фахівців із практики (за можливості);
- **Експурсії або онлайн-тури** до центрів реабілітації (за погодженням та за наявності відповідної бази).

У разі переходу на офлайн навчання, викладання дисципліни здійснюється через **віртуальне освітнє середовище**, яке дозволяє організувати повноцінну взаємодію між викладачем та здобувачами.

- **Google Classroom** – як основна платформа для розміщення навчальних матеріалів, подання індивідуальних завдань, ведення журналу оцінювання;
- **Google Drive** – для зберігання відеозаписів, методичних матеріалів, презентацій;
- Формати онлайн-занять:
- **Лекції** – у форматі відеоконференцій **Google Meet**, із демонстрацією презентацій, схем, інтерактивними опитуваннями;
- **Практичні / семінарські заняття** – у малих групах із обговоренням кейсів, спільною роботою в Google Docs, Miro або Jamboard;
- **Консультації** – індивідуально або в групах за графіком через Meet або письмово в Google Classroom.

Комунікація з викладачем:

- **Viber** – для оголошень, надсилання нагадувань, швидких питань; для координації в групі;
- **Електронна пошта** – для офіційного листування, надсилання завдань і зворотного зв'язку;
- За потреби – WhatsApp (індивідуально).

4. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 01. Здатність професійно мислити, диференціювати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної сфер, визначати обмеження рухових та поєднаних з ними функцій, активності та участі пацієнта за біопсихосоціальною моделлю, обмеження життєдіяльності.

СК 02. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СК 03. Здатність безпечно та ефективно обстежувати та оцінювати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп з обмеженнями повсякденного функціонування, із складною прогресуючою та мультисистемною патологією, визначати фізичний розвиток та фізичний стан для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень.

СК 04. Здатність враховувати потреби пацієнта/клієнта, прогнозувати результати фізичної терапії, встановлювати пацієнтоорієнтовані довгострокові та короткострокові цілі, формулювати завдання, розробляти, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СК 05. Здатність безпечно та ефективно проводити втручання на основі принципів доказово-інформованої практики, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи, забезпечувати їх відповідність цілям фізичної терапії функціональним можливостям та динаміці стану пацієнта/клієнта.

СК 06. Здатність провадити професійну діяльність в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами.

СК 07. Здатність планувати, контролювати терапевтичне заняття, хід виконання програми фізичної терапії, аналізувати та інтерпретувати результати втручання, вносити корективи до розробленої програми чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану, маршруту пацієнта.

СК 08. Здатність ефективно здійснювати професійну комунікацію, зокрема вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства, надавати підзвітні послуги.

СК 09. Здатність надавати першу домедичну допомогу за умов надзвичайних ситуацій та військових дій, розуміти основи тактичної медицини.

СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмні результати навчання (РН):

ПРН 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРН 02. Дотримуватись юридичних та етичних вимог, провадити діяльність з інформованої згоди пацієнта/клієнта.

ПРН 03. Уміти вибрати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.

ПРН 05. Проводили опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення потреб, порушень функції, активності та участі.

ПРН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, зокрема при складній, прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний валідний інформативний інструментарій.

ПРН 07. Демонструвати здатність до пацієнтоорієнтованої практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди.

ПРН 08. Ефективно комунікувати з пацієнтом/клієнтом, встановлювати прямий та зворотній зв'язок для створення та підтримки терапевтичного альянсу.

ПРН 09. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних вікових та нозологічних груп, при складній прогресуючій та мультисистемній патології.

ПРН 10. Визначати наявні ресурси фізичної терапії, встановлювати мету, цілі та завдання втручання.

ПРН 11. Створювати програму фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різного віку, зокрема зі складними патологічними процесами та порушеннями окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

ПРН 12. Реалізовувати програму фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану, відповідно до наявних ресурсів.

ПРН 13. Контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів в межах програми фізичної терапії та окремих занять.

ПРН 14. Коректувати перебіг виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів та динаміки стану пацієнта.

ПРН 15. Визначати межі професійної діяльності та їх дотримуватися, провадити практичну діяльність автономно, бути відповідальним за їх наслідки перед суспільством та іншими фахівцями.

ПРН 16. Вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства.

ПРН 17. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах

6. Структура та зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		л	сем	пр.	с. р.
РОЗДІЛ 1. Теоретичні та практичні основи наукових досліджень					
Тема 1. Поняття про науку, її призначення, особливості науки у галузі охорони здоров'я та сфері реабілітаційної медицини.	18	2	2	2	8
Тема 2. Методологія наукового дослідження. Вибір формату, спрямованості та проблематики наукового дослідження.	18	2			8
Тема 3. Наукове дослідження: сутність, загальна схема, категоріальний апарат. Організація наукового дослідження.	18	1	2	2	8
Тема 4. Ресурсне та методичне забезпечення наукового дослідження.		1			8
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукової роботи.		1	2	2	8
Тема 6. Узагальнення теоретичних основ за проблематикою наукового дослідження.		1			8
Тема 7. Академічна доброчесність здобувачів освіти та її забезпечення під час науково-дослідної роботи.		1			10
РОЗДІЛ 2. Організація та методологія наукових досліджень, оформлення результатів дослідження					
Тема 8. Методологія та методи наукового дослідження. Особливості методології у фізичній терапії.	18	1	2	2	10

Тема 9. Основи біостатистики: організація та дизайн статистичних досліджень, статистичні величини, методи аналізу.	18	1			10
Тема 10. Методичні вимоги щодо виконання й оформлення кваліфікаційної роботи. Порядок захисту кваліфікаційної роботи.		1	2	2	10
екзамен					
Усього годин	120	12	10	10	88

7. Завдання для самостійної роботи

№	Назва завдання	Обсяг	Характеристика змісту та вимоги до виконання
1	Реферат	10-16 сторінок	<p>Дослідження однієї з актуальних тем на вибір студента тощо. Робота повинна містити вступ, основну частину з аналізом літератури та висновки. Оформлення згідно з вимогами університету.</p> <p>Мета: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту і розвиток навичок самостійної роботи. Структура ІЗ: – вступ – зазначається тема, мета й завдання роботи і основні її положення; – теоретичне обґрунтування, виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання; – вказуються та коротко характеризуються методи роботи при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт; – основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо; – висновки</p>

2	Аналітичний огляд	3-5 сторінок	Аналіз наукових статей або інструкцій.
3	Презентація	10-15 слайдів	Підготовка презентації. Презентація повинна містити графічні матеріали та пояснення ключових аспектів теми.
4	Аналіз проблемної ситуації	2-3 сторінки	Розбір конкретного випадку пов'язаного реабілітаційною роботою. Студент описує ситуацію, пропонує алгоритм дій і пояснює свій вибір.
5	Переклад статті/інструкції	2-4 сторінки	Переклад англomовного наукового тексту або інструкції, пов'язаної з теорією та методикою реабілітаційної роботи та організації роботи реабілітаційних закладів. Використання термінології та відповідність змісту перевіряється викладачем.
6	Участь у науково-практичній конференції	Виступ (10-15 хвилин)	Підготовка та презентація власного дослідження з питань теорії та методики реабілітаційної роботи та організації роботи реабілітаційних закладів. Рекомендується участь у конференціях, круглих столах або семінарах.

8. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Для ефективного виконання завдань здобувачам необхідні:

Ноутбук/персональний комп'ютер/планшет для підготовки рефератів, аналітичних оглядів, презентацій та перекладу статей.

Програмне забезпечення:

- Google Docs, Microsoft Word – для написання рефератів та аналітичних оглядів.
- PowerPoint, Canva – для створення презентацій.
- Google Classroom – для обміну матеріалами, завантаження завдань, тестування.
- Google Meet – для онлайн-занять, консультацій та захисту робіт.
- Програми для перевірки на плагіат.

9. Політики дисципліни

Академічна доброчесність

Усі індивідуальні завдання повинні бути самостійними, унікальними та відповідати академічним стандартам. Використання сторонніх джерел без посилань вважається плагіатом. Плагіат понад 20% призводить до анулювання завдання. Списування, використання електронних підказок під час тестування чи контрольних заходів заборонено.

Етика та поведінка на заняттях

Толерантність та доброзичливість у спілкуванні з викладачами та одногрупниками. Дотримання норм професійної етики під час симуляційних вправ. Заборонено користуватися мобільними пристроями без дозволу викладача.

Відвідування занять

Відвідування лекцій, практичних занять та тренінгів є обов'язковим. Пропущене заняття має бути відпрацьоване відповідно до графіка консультацій. Дедлайни та відпрацювання Завдання повинні бути здані у встановлені терміни. Прострочення дедлайну без поважної причини призводить до зниження оцінки на 10%. Перескладання можливо лише у випадках, передбачених нормативними документами університету.

Система оцінювання

Оцінювання знань студентів проводиться за такими видами робіт:

Вид роботи	Максимальна кількість балів
Робота на лекціях (активність)	5
Семінарські, практичні заняття	30
Виконання завдань самостійної роботи	10
Поточне тестування	15
Підсумковий контроль	40
Загалом	100

Підсумки складання екзамену

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
		для екзамену	для заліку	Пояснення

A	90-100	Відмінно	Зарахован о	Відмінно – відмінний рівень знань(умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89	Добре		Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79			Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно		Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68			Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	Не зарахован о	Незадовільно – потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)		Незадовільно – необхідно серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

Рекомендовані джерела інформації

База

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
3. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2017. 236 с.
4. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2018. 352 с.
5. Мельниченко О.А. Методологія наукових досліджень: конспект лекцій. Харків: Вид-во ХНМУ, 2023. 36 с.
6. Методологія наукових досліджень з публічного управління: навчальний посібник / уклад. Т.В. Сич. Харків: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2018. 164 с.
7. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Рівне: Вид-во НУВГП, 2016. 151 с.
8. Hannah Snyder. Literature review as a research methodology: An overview and guidelines, Author links open overlay panel. 2019.
9. Introducing Research Methodology: A Beginner's Guide to Doing a Research Project, Uwe Flick, 2015.

10. Lakatos Imre. The methodology of scientific research programmes. Philosophical Papers Volume Edited by John Worrall and Gregory Currie. Cambridge university press, 2020. 256 p.
11. Lukáš Bielik. Methodology of science an introduction: comenius university in bratislava. 2019. 227 p.
12. Peter K. Dunn. Scientific Research and Methodology. 2021. URL: <https://bookdown.org/pkaldunn/Book/>
13. Sandra van Thiel. Research Methods in Public Administration and Public Management: An Introduction. 2nd Edition. 2022. 204 p.
14. The Scientific Method and Psychology Research. URL: <https://www.verywellmind.com/steps-of-the-scientific-method-2795782>
15. Vinayak Bairagi, Mousami V. Munot. Research Methodology: A Practical and Scientific Approach. 2019. URL: <https://www.routledge.com/Research-Methodology-A-Practical-and-Scientific-Approach/Bairagi-Munot/p/book/9780815385615>

Допоміжна

1. 120 слів-маркерів, які перетворюють ваш текст в науковий. URL: <http://sergii-terepyshchyi.net/120-sliv-markeriv-yaki-pere...>
2. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. URL: <https://courses.prometheus.org.ua/courses/>
3. Бруханський Р.Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 174 с.
4. Домбровська С.М. Технологія захисту дисертацій. Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. 190 с.
5. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
6. Методологія наукових досліджень: методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» ОПП «Управління в сфері охорони здоров'я». 2-ге вид., перероб. / Укл. В.А. Огнев, О.А. Мельниченко, І.А. Чухно. Харків: Вид-во ХНМУ, 2023. 16 с.
7. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. Київ: КПІ, 2021. 58 с.
8. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: навчальний посібник. Херсон: Олді+, 2021. 80 с.
9. Ceyda Özhan Çaparlar, Aslı Dönmez. What is Scientific Research and How Can it be Done? Turk J Anaesthesiol Reanim. 2016 Aug. Vol. 44(4). P. 212–218.
10. Ørngreen Rikke, Levinsen Karin. Workshops as a Research Methodology. Electronic Journal of e-Learning. 2017. V. 15. № 1. P. 70–81.
11. Dźwigoł Henryk. Scientific research methodology in management sciences. Zeszyty naukowe politechniki śląskiej. (Seria: Organizacja i zarządzanie). 2018. Vol. 118. P. 117–135.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
4. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua>
5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>